

Naar een nieuwe solidariteit

In de komende drie en een half jaar zoekt onze "Pelgrimage van vertrouwen op aarde" nieuwe manieren om de oproepen in deze brief tot een nieuwe solidariteit in de praktijk te brengen.

Een nieuwe solidariteit die iedereen samen kan brengen die een pelgrim van vrede is, een pelgrim van de waarheid, gelovig of niet gelovig.

Drie en een half jaar om het voor jongeren van alle continenten mogelijk te maken om hun energie te activeren, om hun verwachtingen, intenties en ervaringen te bundelen.

2012: Wegen van vertrouwen openen onder de mensen.

2013: De bronnen van vertrouwen toegankelijk maken.

2014: Zoeken naar zichtbare verbondenheid met allen die Christus liefhebben.

2015: "Het zout van de aarde" worden.

En om aan deze zoektocht richting en elan te geven,

in Augustus 2015:

In Taizé, samenkomst voor een nieuwe solidariteit

De 75e verjaardag van de gemeenschap van Taizé

De honderdste verjaardag van de geboorte van broeder Roger

Zodat zoveel mogelijk jongeren gehoord kunnen worden, wordt deze bijeenkomst voorbereid door ontmoetingen op elk continent.

Als we een nieuwe solidariteit tot ontplooiing willen laten komen op alle vlakken - in gezinnen, gemeenschappen, steden en dorpen, tussen landen en werelddelen - dan zijn er beslissingen nodig die moed vragen.¹

We zijn ons bewust van het leed en de gevaren die wegen op de mensheid en op onze planeet, maar we willen ons niet mee laten slepen door angst en het opgeven.²

¹ De menselijke solidariteit is altijd noodzakelijk geweest, maar moet wel telkens een vernieuwde, verjongde vorm aannemen. Vandaag en méér dan ooit wellicht in de geschiedenis, is het van vitaal belang dat de jonge generaties zich opmaken voor een rechtvaardiger verdeling van de aardse hulpbronnen, voor een evenwichtiger spreiding van de rijkdommen tussen continenten en binnen elk land afzonderlijk.

² Een geestdrift naar een nieuwe solidariteit is mogelijk. Deze voedt zich vanuit de overtuiging dat de wereldgeschiedenis niet van tevoren is bepaald. Laten we met name aan deze enkele voorbeelden denken: na de Tweede Wereldoorlog geloofde een handvol politiek leiders, tegen alle verwachting in, in de verzoening en vatte de moed op om een solidair Europa op te bouwen; een vreedzame revolutie heeft in 1986 de situatie in de Filipijnen grondig veranderd; de grote Poolse volksbeweging Solidarność heeft gewelddoos een weg

tus doordringt met de heilige Geest al wat ons beangstigt over onszelf, tot de duisternis oplicht.¹⁴

Gebed leidt ons naar God en naar de wereld tegelijkertijd.

Net als Maria Magdalena, die op Paasmorgen de levende Christus ziet, zijn wij geroepen om het goede nieuws met anderen te delen.¹⁵

Het is de roeping van de Kerk om vrouwen en mannen en kinderen van alle talen en volken, van overal over de wereld bijeen te brengen in de vrede van Christus. Ze is het teken dat het Evangelie waarheid spreekt. Ze is het lichaam van Christus, geheel bezielde door de heilige Geest. Ze maakt de "Christus die gemeenschap is" aanwezig.¹⁶

"Als de Kerk zonder ophouden luistert¹⁷, geneest en verzoent, dan openbaart zich het licht van haar diepste wezen: zij wordt een gemeenschap van liefde, van mededogen, van troost, een zichtbare weerspiegeling van de opgestane Christus. Nooit afstandelijk, nooit in de verdediging, bevrijd van strengheid, kan ze tot in ons mensenhart en in alle eenvoud het vertrouwen van het geloof uitstralen".¹⁸

PROBEREN OM 'ZOUT VAN DE AARDE' TE ZIJN

De Christus van gemeenschap die verbonden is met iedereen, is niet gekomen om de christenen te organiseren in een geïsoleerde samenleving en hen apart te zetten. Hij zendt hen uit om ten dienste van de mensheid te staan, als een gist van vertrouwen en vrede.¹⁹ Zichtbare gemeen-

schap en verbondenheid tussen christenen onderling is geen doel in zichzelf maar een teken voor de mensheid: "Jullie zijn het zout van de aarde".²⁰

Door zijn kruis en opstanding heeft Christus een nieuwe solidariteit gevestigd tussen alle mensen. De versplintering die de mensheid verdeeld in groepen die tegenover elkaar staan, is in hem overwonnen. In hem vormen ze allemaal één enkele familie.²¹ Verzoening met God loopt uit op verzoening tussen de mensen.²²

Maar wat als het zout zijn smaak verliest... Wij moeten erkennen dat wij als christenen deze boodschap van Christus vaak verduisteren. Meer in het bijzonder: hoe kunnen we vrede uitstralen als we zelf onderling verdeeld blijven?

Wij staan op een punt in de geschiedenis waarop het erom gaat dat deze boodschap van liefde en vrede weer tot leven komt. Doen wij er alles aan om haar te ontdoen van misverstanden zodat ze weer kan stralen in haar oorspronkelijke eenvoud?

Zijn wij in staat om, zonder wat dan ook op te leggen, samen op te trekken met diegenen die niet ons geloof delen maar wel met heel hun hart naar waarheid zoeken?²³

In onze pogingen om nieuwe vormen van solidariteit te scheppen en wegen van vertrouwen te openen, zullen we altijd weer op de proef gesteld worden. Er zullen momenten zijn dat dit ons lijkt te overweldigen. Wat moeten we dan doen? Zou op onze eigen beproevingen en die van anderen, ons antwoord kunnen zijn dat we nog meer liefhebben?

f. Alois

het deeg is, maar dat is niet voldoende, het gist moet erdoorheen gewerkt worden en door het deeg worden opgenomen" (Sint Jan Chrysostomos, *Preek 46 over Matteüs*)

²⁰ Matteüs 5,13

²¹ Christus zegt: "Wanneer ik van de aarde omhooggeheven word, zal ik iedereen naar mij toe halen." (Johannes 12,32). En apostel Paulus zegt: "Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen" (Galaten 3,28)

²² Zie Efeziërs 2,14-18. Christus heeft de scheidingsmuur tussen het volk van God en de andere volkeren geslecht. Allen hebben toegang tot God. Solidariteit kan zich niet beperken tot het eigen gezin of eigen volk, maar overstijgt al het eigene.

²³ Bijvoorbeeld door samen na te denken over vragen als: Wat is de zin van mijn bestaan? Wat geeft richting aan mijn leven? Welk doel geeft richting aan mijn bestaan?

¹⁴ Het gebed is, naast een blik gericht op het licht van God, een luisteren. Door de Geschriften begrijpen we dat het God is die tegen ons praat en ons soms ondervraagt. En Christus neemt voor ons soms de gestalte aan van de arme die wacht op een liefdesgebaar en tegen ons zegt: "Ik sta voor de deur en kloep aan." (Openbaringen 3,20)

¹⁵ Zie Johannes 20,11-18

¹⁶ "Christus die gemeenschap is" dit is een uitdrukking van broeder Roger. De Berlijnse theoloog Dittrich Bonhoeffer heeft op zeer jonge leeftijd, 21 jaar, de uitdrukking gelanceerd "Christus die levend is als gemeenschap". Hij schrijft dat "door Christus de mensheid werkelijk opnieuw wordt verenigd met God" (Bonhoeffer, *Sanctorum communio*)

¹⁷ Overal in de kerk zouden mannen en vrouwen de pastorale taak van het luisteren naar de ander op zich kunnen nemen. Naast de gewijde bedienaar, zijn er leken die zo'n pastoraat goed kunnen uitvoeren.

¹⁸ Broeder Roger, *Vrede in je hart*.

¹⁹ Ook al gaat dit in tegen alles wat onze maatschappij minder menselijk maakt, het veronderstelt vooral een respectvolle en constructieve dialoog met de verschillende culturen ter wereld en van ieder tijdperk. "Het gist toont pas dan zijn kracht wanneer het dichtbij

de tijd dan niet aangebroken om de bronnen van vertrouwen steeds toegankelijker te maken?

Geen mens, geen samenleving kan leven zonder vertrouwen.

Geschonden vertrouwen maakt wonden die diepe sporen achterlaten.

Vertrouwen is geen blinde naïveteit. Het is geen makkelijk woord. Vertrouwen komt voort uit een keuze, ze is vrucht van een innerlijke strijd. Elke dag worden we opgeroepen om opnieuw de weg te gaan van angst naar vertrouwen.

VERTROUWEN TUSSEN MENSEN

Wegen van vertrouwen openen is antwoord geven op een noodzaak: ook al wordt communicatie steeds makkelijker, onze menselijke samenlevingen blijven versnipperd en opgedeeld in hokjes en vakjes.

Er lopen niet alleen scheidsmuren tussen volken en werelddelen, maar ook heel dicht bij ons, tot in ons eigen hart. Denk aan de vooroordelen tussen verschillende nationaliteiten. En aan immigranten die zo dicht bij ons leven maar toch vaak zo ver van ons af staan. Tussen religies heerst wederzijdse onbekendheid en christenen zelf zijn verdeeld over een veelvoud aan gezindten.

Wereldvrede begint in je hart.

Solidariteit begint met naar de ander toe te gaan, ook als het met lege handen is. Wanneer we luisteren naar diegene die anders denkt dan wij en proberen hem of haar te begrijpen ... dan kan zich in een vastgelopen situatie al iets beginnen te veranderen.

Laten we aandacht proberen te hebben voor de meest kwetsbaren, voor degenen die geen werk kunnen vinden... Onze aandacht voor de armsten kan zich uitdrukken in sociaal engagement. Op een dieper niveau gaat het om een houding waarin we ons openstellen voor allen: ook onze naasten zijn op een bepaalde manier armen die ons nodig hebben.⁴

Armoede en onrecht drijven sommigen er toe in opstand te komen. Het kan zelfs verleiden te grijpen naar blind geweld. Geweld is niet de weg om een samenleving te veranderen.⁵ Maar laten we wel luisteren naar de jongeren en de verontwaardiging waar ze uiting aan geven, zodat we de werkelijke redenen ervan gaan verstaan.⁶

De geestdrift voor een nieuwe solidariteit wordt gevoed door diepgewortelde overtuigingen. De noodzaak om met elkaar te delen is er daar één van.⁷ Dit is een verplichting die gelovigen van verschillende religies bij elkaar kan brengen, en ook gelovigen en niet-gelovigen.

VERTROUWEN IN GOD

Solidariteit tussen mensen zou een stevige basis kunnen vinden door naar God te verwijzen. Maar bij vertrouwen in God zet men vaak vraagtekens. Veel gelovigen hebben moeite om God te ervaren in hun werk of studie, soms ook in hun familie.

Er zijn heel veel mensen die niet kunnen geloven in een God die hen persoonlijk liefheeft. En velen stellen in alle oprechtheid de vraag: hoe weet ik of ik geloof?

Geloof neemt in deze tijd de vorm aan van een risico, het risico van vertrouwen.

Het is niet in eerste instantie het onderschrijven van

⁵In 1989 in Oost-Duitsland, vlak voor de val van de Berlijnse muur, zorgden de organisatoren van de straatdemonstraties ervoor dat iedereen een aangestoken kaars bij zich had: de ene hand moest de kaars vasthouden, de andere moest de kaars afschermen tegen de wind, en zo bleef er geen vrije hand over voor een daad van geweld.

⁶Jonge Spanjaarden die betrokken waren bij de beweging van de 'indignados' schreven me het volgende: "Wij weten niet wat er kan gebeuren als de situatie niet verbetert. Er zijn veel werklozen die hun huisvesting en hun basisrechten kwijtraken; er is veel verwarring en woede vanwege een onrechtvaardig juridisch, economisch en sociaal systeem, de democratie wordt onjuist in praktijk gebracht waardoor rechten die in onze grondwet zijn vastgelegd, zoals het recht op fatsoenlijke huisvesting, op fysieke en psychische integriteit niet zijn gegarandeerd... U hebt ons gevraagd wat Taizé voor ons zou kunnen doen. Ons antwoord: u kunt ons leren de innerlijke vrede te bewaren, iets wat u in feite nu al doet. Van u verwachten we uw gebed en al de genegenheid die u ons hebt betoond. U kunt ook de informatie vergemakkelijken naar jongeren toe die onze bezorgdheid delen."

⁷Bijvoorbeeld begrijpen dat de westerse landen niet zozeer worden opgeroepen tot ruimhartige humanitaire acties in Afrika, maar verplicht zijn om dit continent recht te doen. Dit geldt eveneens t.o.v. andere landen, zoals Haïti wiens bevolking, zo waardig en zo authentiek gelovig, één van de slechtst behandelde en één van de meest vernederde volken uit de geschiedenis is.

⁴Armoede betreft niet alleen het materiële bestaan.

Armoede kan betekenen dat je van vriendschappen verstoken bent, dat je leven een tekort aan zingeving kent, dat je geen toegang hebt tot het schone in het leven zoals poëzie, muziek, kunst, kortom tot alles wat je ontvankelijk maakt voor de schoonheid van de schepping.

bepaalde waarheden. Het is een relatie met God.⁸ Het roept ons op ons om te keren naar het licht van God.

Het geloof wil ons niet tot onderdanige mensen maken of onze persoonlijke ontplooiing onderdrukken.⁹ Integendeel: het geloof in God maakt ons juist vrij: vrij van angst, vrij om te leven in dienst van de mensen die God aan ons toevertrouwt.¹⁰

Hoe meer ons vertrouwen in God groeit, hoe meer ons hart zich verruimt voor al wat van de mens is, overal op de wereld, in alle culturen. Ons hart verwelkomt ook de wetenschap en techniek waar die lijden kunnen verlichten en onze samenlevingen kunnen helpen zich te ontwikkelen.

Net als de zon is God te verblindend dat we naar Hem zouden kunnen kijken. Maar door Jezus straalt het licht van God heen. De hele bijbel trekt ons toe naar dit vertrouwen: de absoluut transcendente God treedt onze menselijke werkelijkheid binnen en spreekt tot ons in een taal die we kunnen bevatten.

Wat is kenmerkend voor het christelijke geloof? De persoon van Jezus en een levende relatie met hem. Dit te doorgronden, daar zijn we nooit mee klaar.

CHRISTUS DIE GEMEENSCHAP IS

Wij zijn allemaal pelgrims, zoekers naar waarheid. In Christus geloven betekent niet we de waarheid in ons bezit hebben, maar dat we ons overgeven aan hem die de waarheid is, en op weg gaan naar zijn volledige openbaring.

⁸Herhaaldelijk heeft paus Benedictus XVI benadrukt dat een persoonlijke relatie met God de basis is van het geloof, bijvoorbeeld wanneer hij schrijft: "Aan de oorsprong van het christen-zijn, ligt geen ethische beslissing of een groots idee, maar de ontmoeting met een gebeurtenis, met een Persoon, die aan het leven een nieuwe horizon geeft en daarmee een beslissende richting." (Benedictus XVI, *Deus caritas est*, Inleiding, nr. 1)

⁹Ons geloof dient constant gezuiverd te worden van wensvoorstellingen en angsten. Dit gaat soms gepaard met een innerlijk gevecht tussen twijfel en vertrouwen. Ons verstand is bij dit gevecht betrokken en neemt geen genoegen met eenvoudige herhalingszinnen. Zo nemen veel jongeren er tegenwoordig geen genoegen meer mee zich te baseren op de tradities van de Kerk; om het geloofsvertrouwen te motiveren, zijn een persoonlijk 'ja' en een persoonlijke overtuiging voor hen onmisbaar.

¹⁰Bij zijn commentaar op de woorden van de apostel Paulus "Vrij als ik ben ten opzichte van iedereen, ben ik de dienaar van iedereen geworden" (1 Korintiërs 9,19), schreef Maarten Luther: "De christen is een vrij mens, heer en meester over alle dingen, aan niemand onderworpen. De christen is een dienaar vol gehoorzaamheid, aan allen onderworpen." (Luther, *Over de vrijheid van een christen*)

Het grote en verrassend nieuwe is en blijft dat Jezus het licht van God doorgeeft door een heel eenvoudig leven. Het goddelijke leven maakt hem nog menselijker.¹¹ Door zich zo volledig uit te drukken in de eenvoud van een menselijk leven, vernieuwt God zijn vertrouwen in de mensheid. Hij stelt ons in staat in de mens te geloven. Sindsdien kunnen we niet langer meer wanhopen aan de wereld of aan onszelf.

Door zijn gewelddadige dood te aanvaarden zonder zelf met geweld te antwoorden, bracht Jezus de liefde van God daar waar enkel haat was.¹² Aan het kruis weigerde hij fatalisme en passiviteit. Hij had lief tot het uiterste en, ondanks het absurde en onbegrijpelijke karakter van het lijden, bleef hij vertrouwen dat God groter is dan het kwaad en dat de dood niet het laatste woord zal hebben. Tegen alle logica in, is zijn lijden aan het kruis het teken geworden van zijn onbegrensde liefde.¹³

En God heeft hem doen opstaan uit de dood. Christus behoort niet alleen toe aan het verleden. Hij is er voor ons, elke nieuwe dag. Hij schenkt ons de heilige Geest die ons doet leven vanuit het Leven van God.

Het hart van ons geloof is de Opgestane, aanwezig in ons midden en met ieder persoonlijk verbonden door een lijn van liefde. Als we naar hem kijken, wordt er verwondering in ons wakker en gaan we ons eigen bestaan dieper begrijpen.

Wanneer we in het gebed onze ogen op zijn licht richten, dan wordt dit beetje bij beetje tot een innerlijk licht. Het mysterie van Christus wordt het mysterie van ons leven. Onze innerlijke tegenstrijdigheden, onze angsten, verdwijnen misschien niet. Maar Chris-

¹¹Jezus was geen groot asceet. Hij deed wonderen, vooral genezingen, maar op het beslissende moment toen het noodzakelijk leek te bewijzen dat hij door God was gezonden, op het kruis, deed God er het zwijgen toe, een zwijgen dat hij aanvaardde te delen met allen die lijden. De leerlingen hadden moeite te begrijpen dat Jezus een arme Messias is. Zij hoopten wellicht dat hij de maatschappelijke en politieke omstandigheden van toen zou veranderen. Zij hadden niet door dat hij in de eerste plaats was gekomen om het kwaad bij de wortel uit te rukken.

¹²"Hij werd gehoond en hoonde zelf niet, hij leed en dreigde niet, hij liet het oordeel over aan hem die rechtvaardig oordeelt." (1 Petrus 2,23)

¹³Wij staan vaak sprakeloos bij het lijden van onschuldigen. En de vraag, de schreeuw door heel de mensengeschiedenis heen, die ons hart raakt: waar is God? We hebben geen pasklaar antwoord maar we kunnen ons toevertrouwen aan Christus die de dood overwon en ons begeleidt in het lijden.